

Mening på mottak

Et nytt asylmottak i Trondheim by

Anne Widengren

Ny mottaksmodell

Livet på et asylmottak består av mye passiv venting. For beboerne er ventetiden lang og etterhvert kan det være vanskelig å finne mening i hverdagen.

Det nye asylmottaket i Trondheim sentrum er delt opp i to bygninger - én hvor asylsøkerne bor og én hvor de kan arbeide, lære, lære bort eller møte andre mennesker i byen. Asylsøkerne vil da kunne fylle dagene sine med mer enn bare venting, samtidig som en naturlig integrering kan oppstå. Boligene vil, i en mindre presset situasjon, også kunne brukes av andre beboere slik at bygget kan forbli et asylmottak i en lang tid fremover.

Modellen er basert på hva en meningsfull hverdag vill si for de aller fleste. Å oppnå en følelse av mening i hverdagen handler som oftest om å føle at man bidrar med noe eller opplever utfordring og mestring. Dette kan for eksempel være gjennom det arbeid man har, aktiviteter på fritiden, frivillig arbeid, gjennom familie og venner eller en kombinasjon av alt. Noe som gir et tydelig skille på de ulike situasjonene man befinner seg i under dagen, er at de foregår på forskjellige arenaer. Som asylsøker oppholder man seg i stort sett kun på mottaket. Å separere på det å bo og det å jobbe vil skape en større følelse av at man gjør noe, samtidig som det vil trekke beboerne ut av mottaket og oppleve andre deler av byen.

En meningsfull hverdag

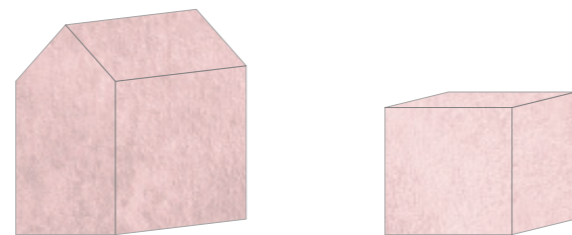
Bolig

Arbeid

Fritid

Mening på mottak

Asylmottak
Studenthjem
Hostel

Kultursenter

Meningsløshet

– De som har størst sjanse for å få opphold blir ventende lengst

“Jag vil starte et nytt liv, men jag får ikke lov. Jag kan ikke gjøre noe som helst før jeg har gjennomført et asylforløp.”

Asylsøkere er ofte topp motiverte for å bli integrert i Norge, men lang saksbehandlingstid og dermed lange opphold på asylmottak bryter dem ned, sier generalsekretæren i Norsk organisasjon for asylsøkere, Ann-Magrit Austenå.

56-åring døde etter 25 år på asylmottak

– Jag ser människor som anländer hit med lysande ögon. De har överlevt krig och flykt och vill inget annat än att börja sina nya liv och bidra till sitt nya land. Men efter månader och ibland år av väntan på att livet ska börja, utan arbete och andra aktiviteter, har ljuset i deras ögon släckts, säger Adnan

«Det verste er å vente»

Å leve i midlertidighet er en enorm psykologisk belastning.

Meningsløshet tar livet av oss

“Venting med en påtvunget passivitet, medførte en ytterligere opplevelse av meningsløshet.”

Kollage av overskrifter og utsagn fra forskjellige nettaviser ang. asylsøkere.

For en asylsøker består mye av tiden av passiv venting. Det er vanskelig å få en arbeidstillatelse, da mange krav må være oppfylt, men selv med en arbeidstillatelse er det veldig vanskelig å finne seg et arbeid. Det er lov å jobbe som frivillig og det finnes flere organisasjoner å vende seg til, men da mange mottak ligger langt bort fra større byer eller i periferien blir det vanskelig å utnytte disse tilbudene.

Ventetiden er veldig lang for de aller fleste som søker asyl i Norge. I en undersøkelse fra 2014 hadde 36 % bodd mer enn 1,5 år på mottak, og 25 % i over 3 år. Å gå i flere år å bare vente skaper en utrolig stor følelse av meningsløshet. Ann-Magrit Austenå, generalsekretær i Norsk organisasjon for asylsøkere, mener at *det er færlig å la asylsøkere bli sittende isolert over lang tid. Det kan bryte ned selvtilliten og et initiativ som kan ta lang tid å bygge opp igjen.* (NRK, 2015)

Uforutsigbarhet

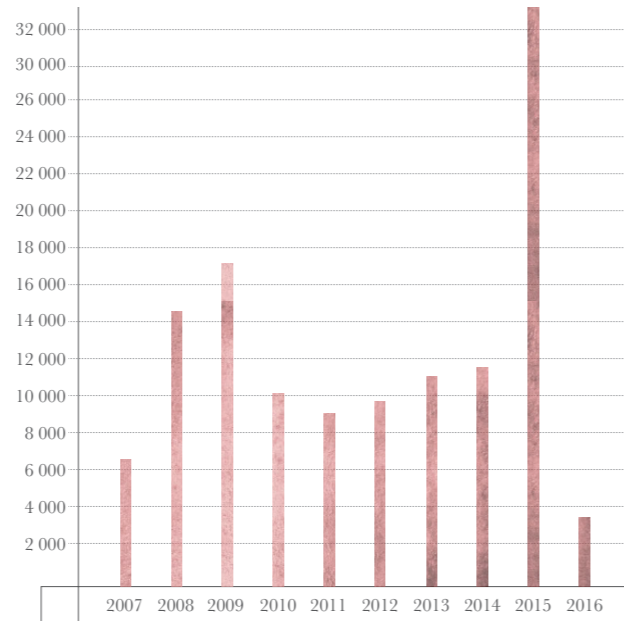
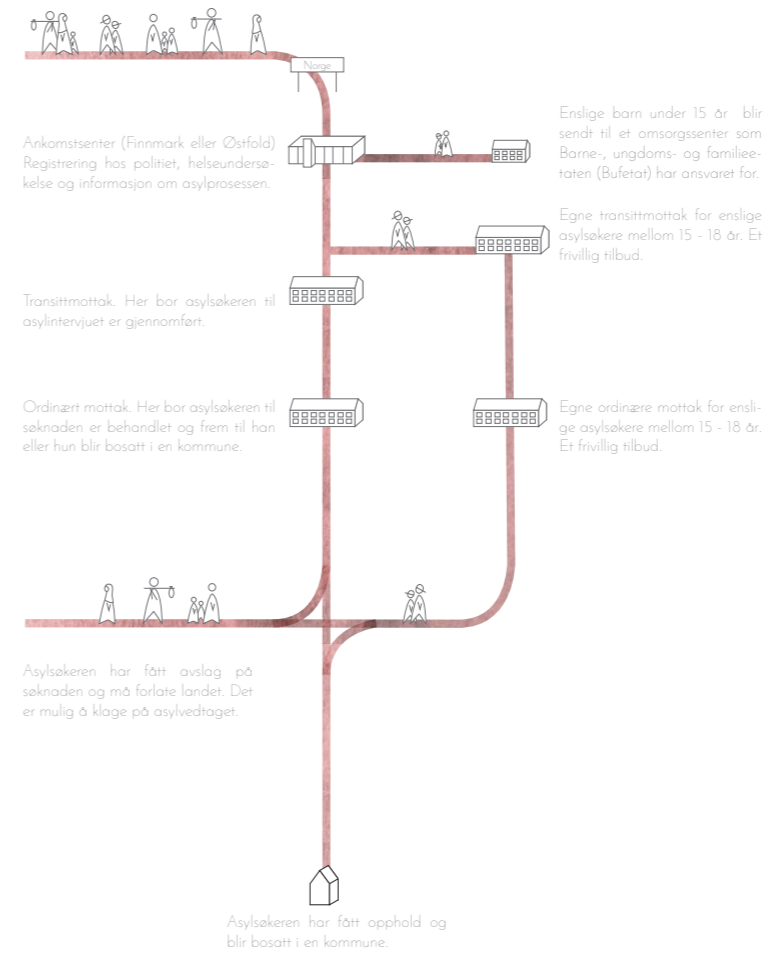

Diagram av antallet asylsøkere fra 2007 frem til i dag. Data hentet fra UDI.

Det er umulig å vite hvor mange asylsøkere som vil komme til Norge og når. I 2015 søkte 31.145 personer om beskyttelse i Norge. I 2016 var det kun 3.460 søkere (UDI). Denne store variasjonen har gjort at utrolig mange nye mottak som ble etablert i 2015 allerede har, eller er på vei å legges ned.

På grunn av denne store uforutsigbarheten blir mange mottak etablert med en kortsiktig tenking. Avtalene UDI ingår med de forskjellige aktørene ligger kun på 3 måneder. Dermed blir gjerne tomme bygninger i dårlig stand tatt i bruk ved etableringen av et asylmottak, og de korte avtalene bidrar til at driverne ikke finner noen gode grunner til å pusse opp. Det eneste kravet UDI stiller på bokkvalitet i et asylmottak, er at det skal være en *nøktern, men forsvarlig standard.*

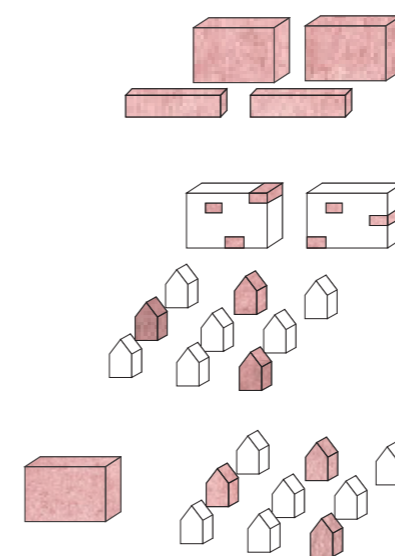
Asylprosessen

Asylmottak

I Norge er det Utlendingsdirektoratet (UDI), som drives og finansieres av den norske stat, som har ansvaret for at asylsøkere som kommer til Norge har et botilbud. I følge den norske lov har man som asylsøker rett til et sted å bo mens man venter på at søknaden blir behandlet. Selv om det er UDI som har ansvaret for asylmottakene i Norge driver de ikke mottak selv. De inngår avtaler med andre aktører, både kommunale og private, som fungerer som driftsoperatører med tilsyn av UDI. Å bo på asylmottak er helt frivillig, men velger man å bosette seg på egen hånd mister man den økonomiske støtten fra staten, samt retten til norskopplæring og annen hjelp som finnes på mottakene. Dermed velger de fleste asylsøkerne i Norge å bo på asylmottak.

Ordinære mottaksmodeller

Sentralisert asylmottak – Her bor alle asylsøkerne på samme plass, oftest lokalisert sammen med administrasjonen og ulike fellesrom. Det kan dreie seg om én bygningsmasse eller flere enheter på samme tomt, beroende på typologi.

Desentralisert asylmottak – Her blir asylsøkerne plassert ut i forskjellige boligformer i det norske samfunnet. Både leiligheter og eneboliger.

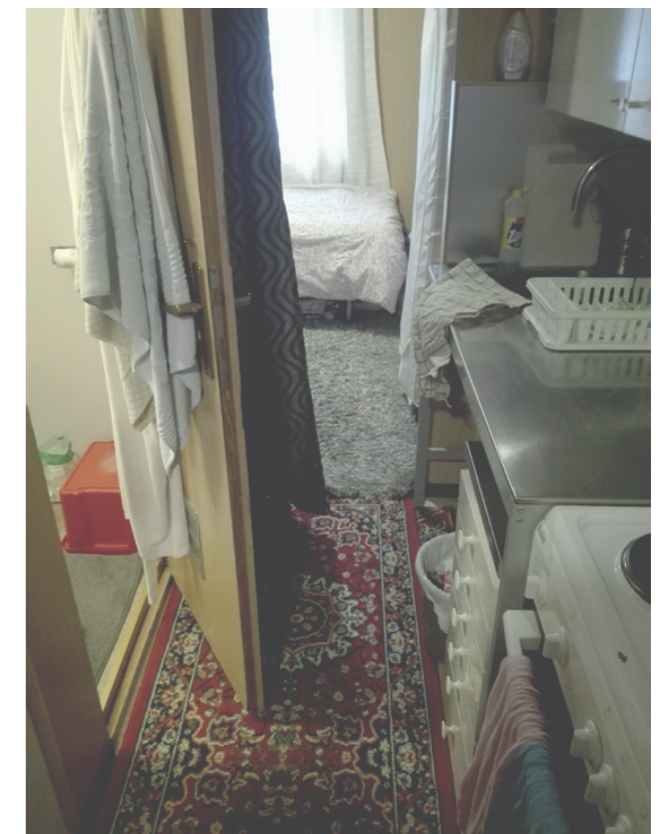
Delvis desentralisert asylmottak – Dette er en modell som har en sentralisert enhet i tillegg til desentraliserte enheter.

Dagens mottak i Trondheim

Trondheim mottakssenter er et delvis desentralisert asylmottak. Fire brakkebygg og seks hytter danner den sentraliserte delen hvor det bor ca 85 asylsøkere. En av brakkene blir kun bebodd av enslige mindreårige gutter, en annen brukes til felles arealer og barnehage, en tredje til ordinære beboere og den fjerde brakken brukes kun til administrativ virksomhet. Den desentraliserte delen består av flere eneboliger i nærområdet som nå huser litt over 100 beboere. Hele mottaket har en kapasitet på ca 240 beboere, og har per i dag 8 ansatte.

Den sentraliserte delen ligger på Sandmoen mitt ute i et industriområde, ved siden av en tungt trafikkert vei. Sandmoen ligger langt vekk fra Trondheim sentrum og er et område med lite boligbebyggelse og med mye industri og bedriftsvirksomhet.

Å tenke nytt

Grandhotel Cosmopolis ligger i en by et lite stykke utenfor München. Her drives det asylmottak og hotell sammen. I samme bygning leies det også ut kunstnersatelierer og andre åpne arbeidsplasser. Det skjer mange kulturelle arrangement på huset, og det drives både restaurant og kafé-bar. Alle asylsøkere er velkomne til å bidra i de forskjellige prosjektene som skjer rundt dem, og middagen spises alltid sammen, uansett hvilken rolle man har på huset. Selve asyldelen leies av staten, mens de resterende arealene leies av organisasjonen Grand Hotel Cosmopolis E.V, som også utviklet ideen.

Grandhotel Cosmopolis har tidligere vært et eldre hjem som bestod av 60 like rom på ca 15 kvadratmeter og en første etasje med kantine og kjøkken. Idéutviklerne så kvalitetene med en slik romfordeling i dette forlatte bygget og mente det kunne passe til både arbeid, bolig og hotell, slik det er i dag. Grandhotel ligger midt i hjertet av en by med rundt 250 000 innbyggere. Asylsøkerne er dermed ikke bare en del av et bofellesskap, med også en del av byen. Den sentrale beliggenheten gjør at mange lokale ofte tar turen innom kaféen eller deltar i et av arrangementene, noe som åpner opp for interaksjon og dermed en naturlig integrering av asylsøkerne.

I Berlin har arkitektene fra Raumlabor startet et prosjekt de kaller Die Gärtnerei. Prosjektet handler om å finne nye måter å leve sammen på i byen. Her bor både arkitekter, kunstnerer og asylsøkere under samme tak i det som en gang var en forlatt bygning. Samtidig driver de med oppussing og hagearbeid på stedet. Asylsøkerne og andre innbyggere i byen kan delta i det de kaller for «hageskolen», hvor de lærer alt om gartneri, kundeservice og samtidig tysk. Det fokuseres mye på interaksjon med nærmiljøet, noe kaféen NANA legger tilrette for, hvor det også holdes mange foredrag og kurs.

I Sverige finnes det et mottak, Restad Gård, hvor asylsøkerne selv har tatt over styringen. Adnan, som tidligere var beboer på mottaket startet en gruppe hvor asylsøkere og svensker jobber sammen for å hjelpe nyankomne slik at de raskt får noe å bruke dagene sine på. I dag kan de over 1350 beboerne velge mellom 900 forskjellige aktiviteter på asylmottaket som de fleste arrangeres av asylsøkerne selv.

“De asylboende har startet en organisasjon, Support Group, som initierer og driver forskjellige arrangementer. Å vente på å få asyl tar ofte lang tid. Det å vente uten å ha noe å gjøre er odeleggende. Det leder til desperasjon og depresjon både blant barn og voksne. Jeg ser mennesker som kommer hit med glød i øynene. De har overlevd krig og flykt og vil ikke noe mer enn å starte sine nye liv og bidra til sitt nye land. Men etter måneder og ibland år med å vente på at livet skal begynne, uten arbeid og andre aktiviteter, har gløden i øynene deres forsvunnet.”

”Bygninger og uteområder som skiller seg negativt ut fra omgivelsene enten estetisk eller ved å være preget av manglende vedlikehold, rot og kanskje utradisjonell bruk, kan virke stigmatiserende og dermed påvirke lokalbefolkningens og nabolagets oppfatninger av beboere på en negativ måte. På samme måte kan lokaliseringen av mottak i områder som ikke er egnet for boliger på grunn av for eksempel støy, avstand til sentrumsfunksjoner og lignende, signalisere mangel på vilje til inkludering og vanskeliggjøre deltakelse i samfunnet.”

Bokvalitet i asylmottak - En veileder

Redd Barna

Mangfoldhuset

ISAK -
kultursenter for
barn og ungdom

Trondheim
folkebibliotek

SEIF -
Selvhjelp for innvan-
drere og flyktninger

Vår Frue kirke

KIA -
kristent interkulturelt
arbeid

Boliger for
asylsøkere

INN -
kvalifresingscenter
for innvandrere

UDI

Frelsesarmeen

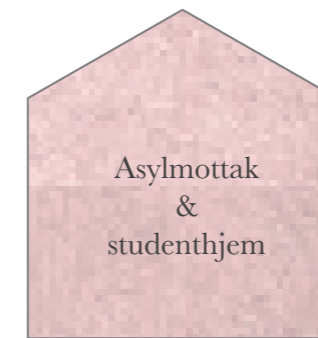
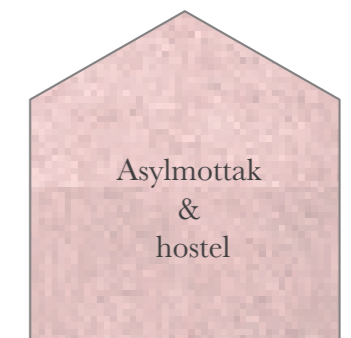
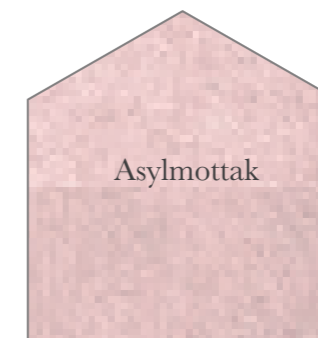
Kultursenter

FHT -
Flyktingehelseteamet

Boligene

Boligene fungerer som et vanlig ordinært asylmottak hvor også den administrative avdelingen holder til. I motsetning til et vanlig asylmottak vil dette stedet kunne ta imot hostelgjester eller huse studenter under perioder med få asylsøkere. Slik kan man unngå at asylmottaket legges ned og at den kompetansen som er bygget opp forsvinner. I dag finnes det heller ingen minstestandard for mottak, så ved å kombinere dette med andre beboergrupper vil bokvaliteten øke. Bosituasjonen til de tre gruppene er veldig lik da kollektive løsninger ofte blir brukt.

Kultursenteret

Kultursenteret er en tilleggsenhet til boligene hvor asylsøkerne kan arbeide, lære, lære bort og møte andre mennesker i byen. Huset er åpent for allmenheten og vil kunne bidra til en mer naturlig integrering for asylsøkerne og la dem få være en del av samfunnet. Den sentrale plasseringen i Prinsen gate vil bidra enda mer til dette.

Kultursenteret er fylt med aktiviteter som styres av asylsøkerne selv med hjelp av driverne av mottaket. Her kan de for eksempel arbeide i restauranten, holde kurs for andre beboere og folket i byen, selv delta på forskjellige arrangement, eller bare møte andre mennesker. Ved å la asylsøkerne få oppleve en så vanlig hverdag som mulig under den lange ventetiden, kan man unngå følelsen av meningsløshet og dens konsekvenser.

Program

- Restaurant
- Kafé
- Undervisningssaler
- Dansesal
- Verksted
- Galleri
- Storkjøkken for matkurs
- Barnehage

Stedet

1:2000

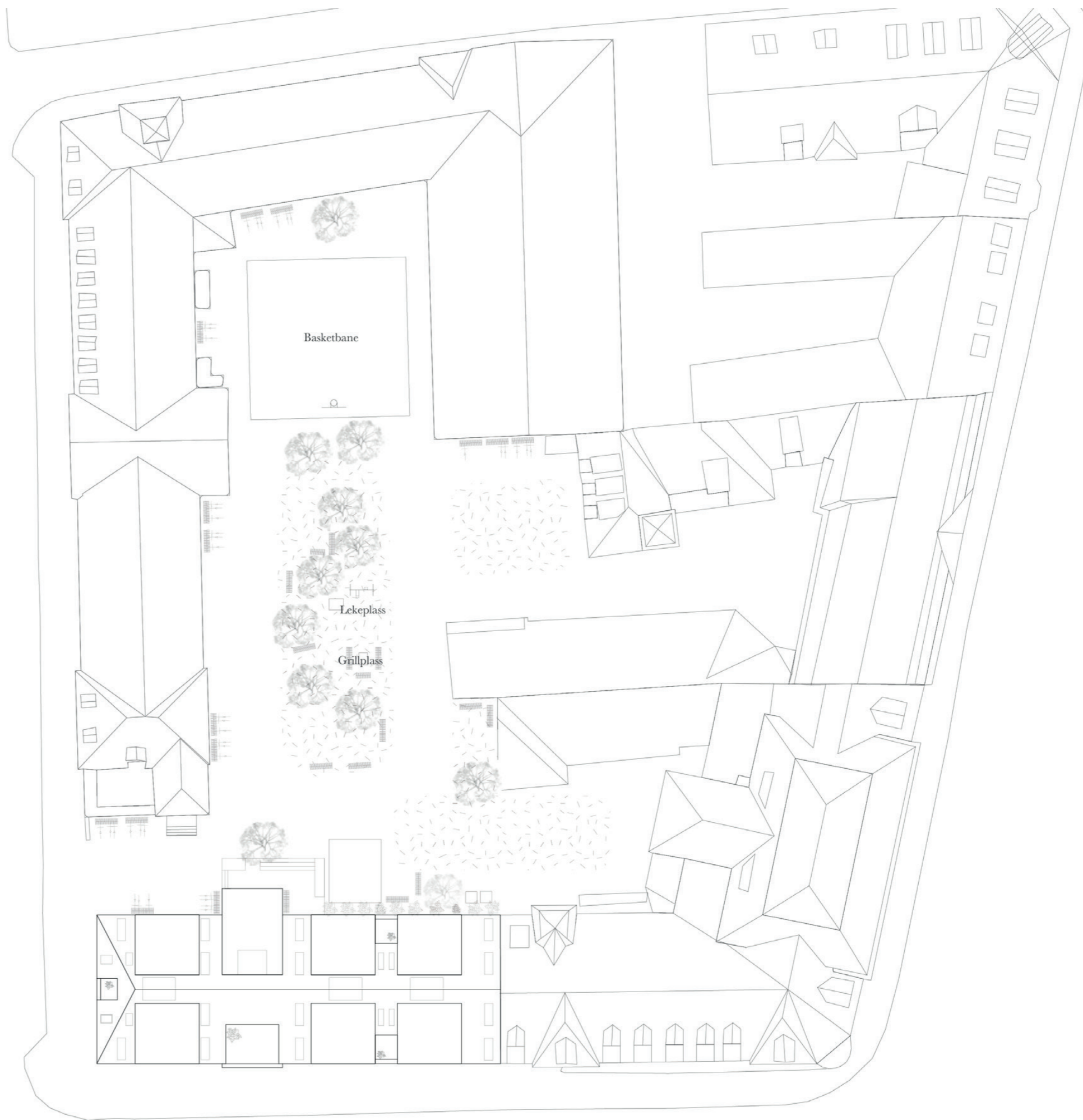
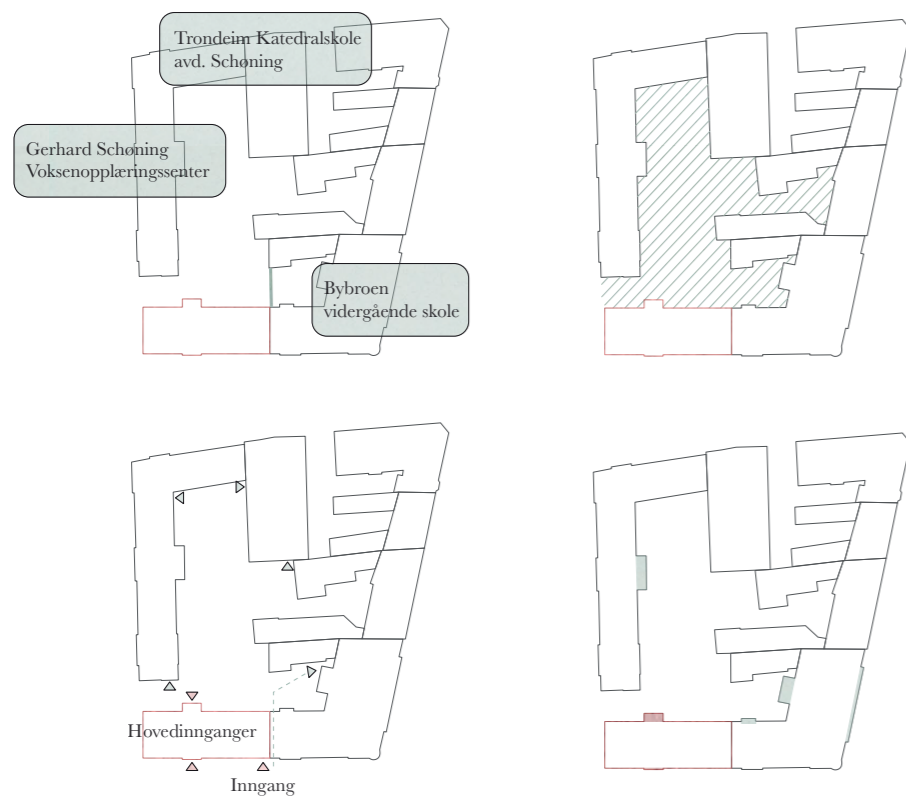

Flyfoto over stedet. (Bing)

Kvartalet

Kvartalet består bl a. av tre skoler som alle har innganger som henvender seg inn mot gårdsrommet. I dag utgjør gårdsrommet en asfaltert plass som mer eller mindre kun blir brukt til parkering, og en høy mur stenger Bybroen vidergående skole ut fra å ta i bruk dette rommet. Denne muren rives og et nytt gårdsrom blir utformet med mer grøntareal og tilrettelegger for ulike aktiviteter og møteplasser for alle i kvartalet. På hverdager muliggjør dette naturlige møter mellom beboerne på mottaket og elevene på skolene. På kveldstid og helgedager omdannes gårdsrommet til en mer privat bakgård for beboerne på mottaket.

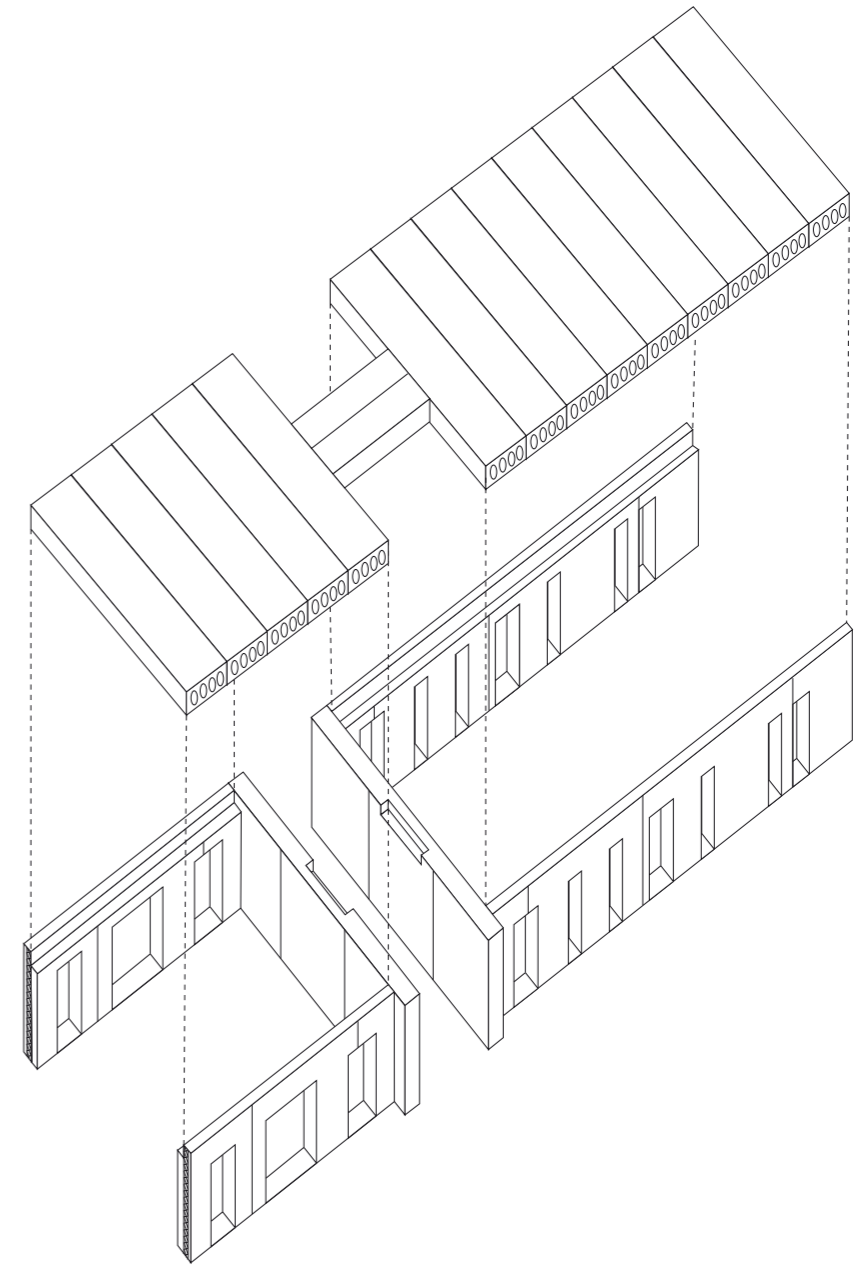
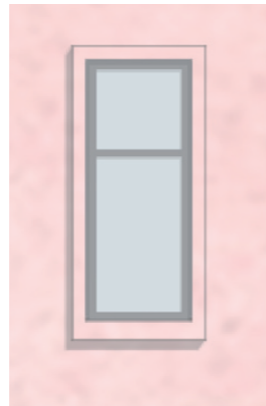
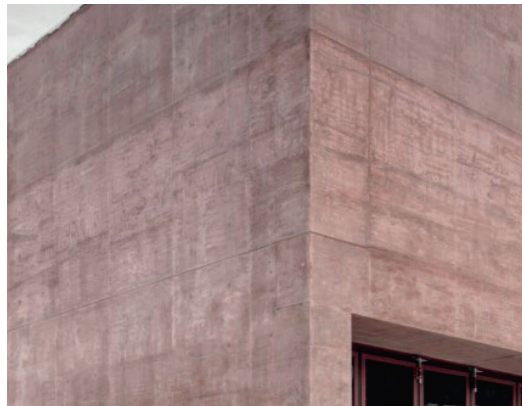

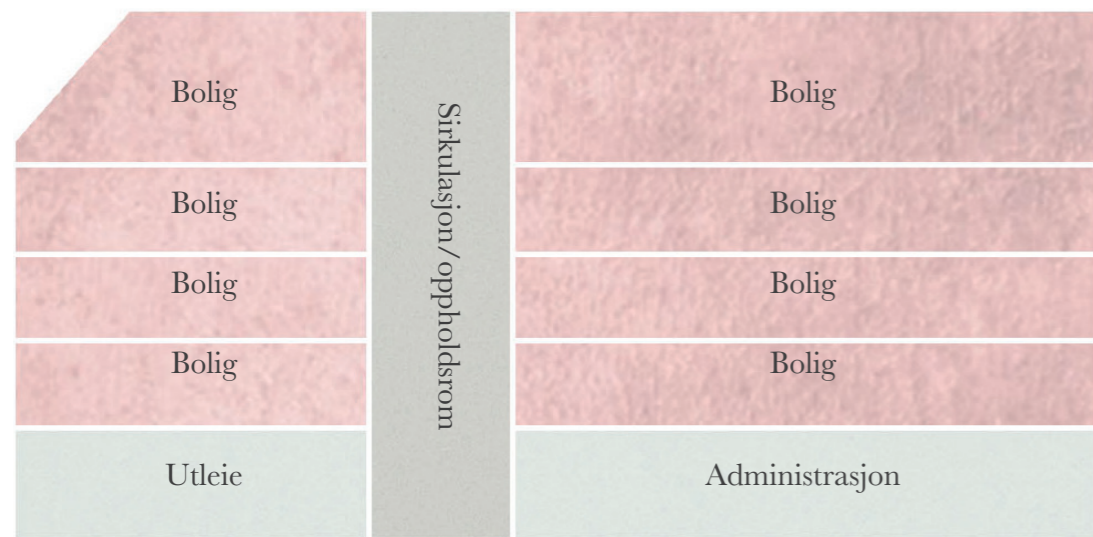
Materialitet og uttrykk

Bildene til høyre viser utsnitt fra fasader og vindu som finnes på stedet. De fleste byggene i denne delen av Trondheim er murhus med en pusset fasade eller synlig tegl, og vinduene har markante rammer, uansett konstruksjon. Disse to elementene i tillegg til fargepaletten for både nabolaget og Trondheim generelt har vært med å prege fasaden til asylmottaket. En fasade i rød pigmentert betong vil tilpasse seg miljøet samtidig som det vil gi et mer modernt uttrykk.

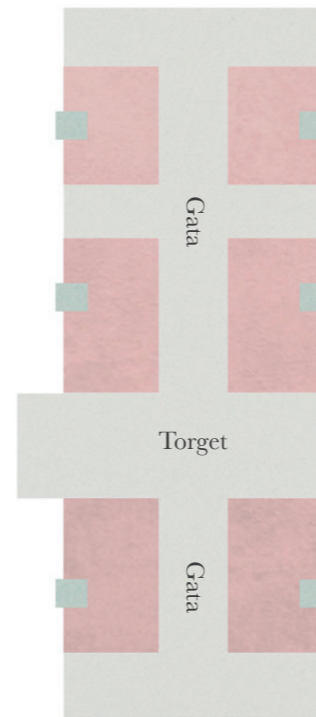
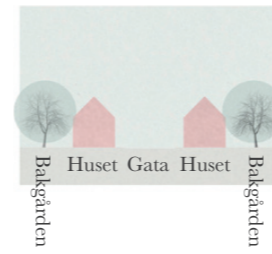
Konstruksjonen består av prefabrikerte bærende betongelementer (sandwichelementer) i fasaden med hulldekker i betong som spenner tvers over bygget. Dette er en effektiv måte å bygge på og gir stor fleksibilitet til rommene inni bygget.

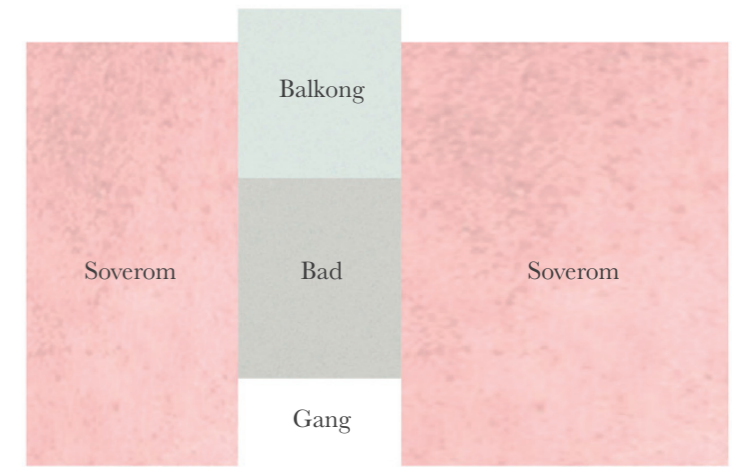
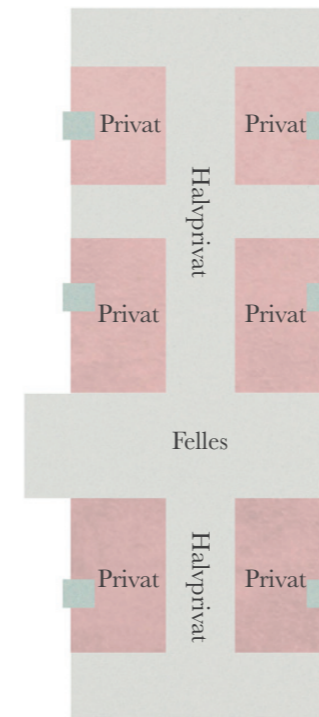
Boligene

Bygget har en første etasje som består av et lokale til butikk/kontorutleie og en administrativ avdeling som henvender seg ut mot det vertikale sirkulasjon- og oppholdsrommet. Et stort og et litet kollektivt utgjør plan to til fire, og i byggets øvre del ligger seks toetasjes leiligheter.

Planløsningen er inspirert av rommene vi finner i byen. Beboerne får hvert sitt hus hvor de deler en bakgård (balkong) med sine naboer. Utenfor huset ligger gata med kjøkken og oppholdsrom som de deler med sitt nabolag, og litt lenger bort er torget hvor de kan møte andre mennesker i bygget. Leilighetene på toppen har eget kjøkken, men disponerer og en "gate" hvor de kan møte sine naboer.

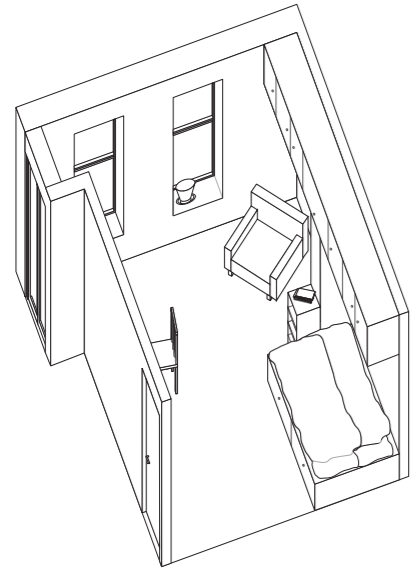

Kollektivene består av soverom som parvis deler på ett bad og én balkong. Leilighetene på toppen har eget bad, men deler balkong med sine naboer.

Boenhetene

Det er utformet forskjellige boligenheter da asylsøkerne er i ulike livssituasjoner og har dermed forskjellige behov. De fleste rommene er dog utformet for en person, da enslige asylsøkere er den største gruppen, men som ved en presset situasjon kan huse to personer. Rommene i kollektivene passer også veldig godt til en student eller en eller flere hostelgjester. I byggets øvre del er seks toetasjes leiligheter hvor store familier kan bo litt mer privat. Eller kanskje noen enslige asylsøkere og/eller studenter vil danne sitt egne mindre kollektiv.

Areal per person - én beboer per soverom:		Areal per person - to beboere per soverom:		Anbefaling til areal ved planlegging av studenthybler (Byggforsk):	
Privat del	7,7-17,7m ²	Privat del	3,85-8,5m ²	Privat del	12m ²
Privat del inkl. andel felles kjøkken, delt bad & fellesareal	30m ²	Privat del inkl. andel felles kjøkken, delt bad & fellesareal	15m ²	Privat del inkl. andel felles kjøkken & bad	25-30m ²

17,7 m²

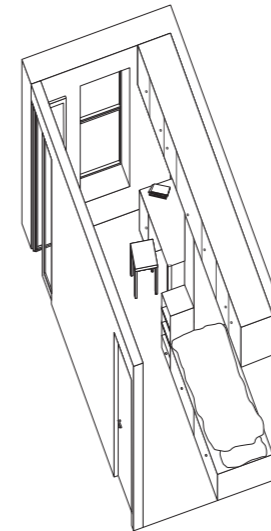
Par

Funksjonshemmet

Liten familie

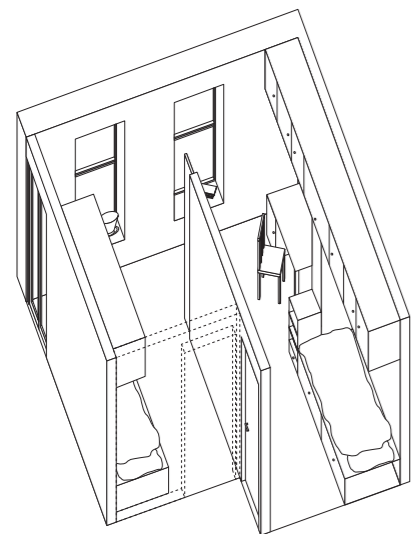
9,6 m²

Enslig

To enslige

16,6 m²

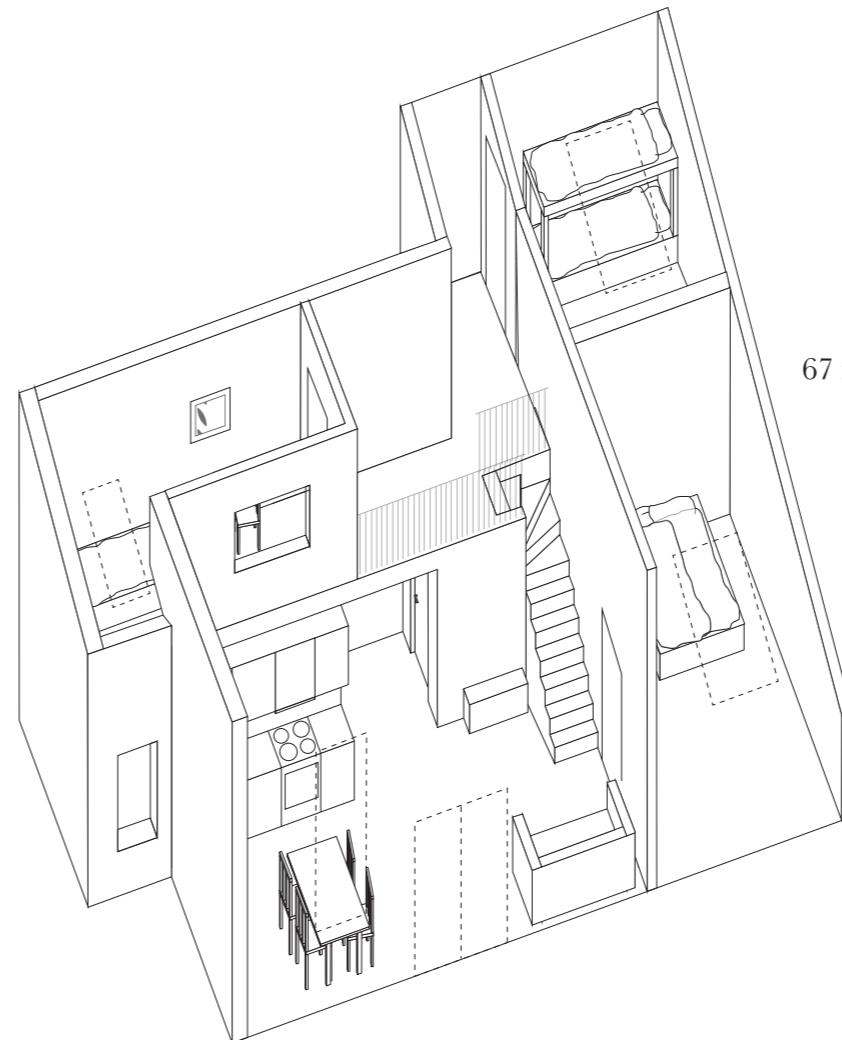
Søsken / venner

Liten familie

To enslige

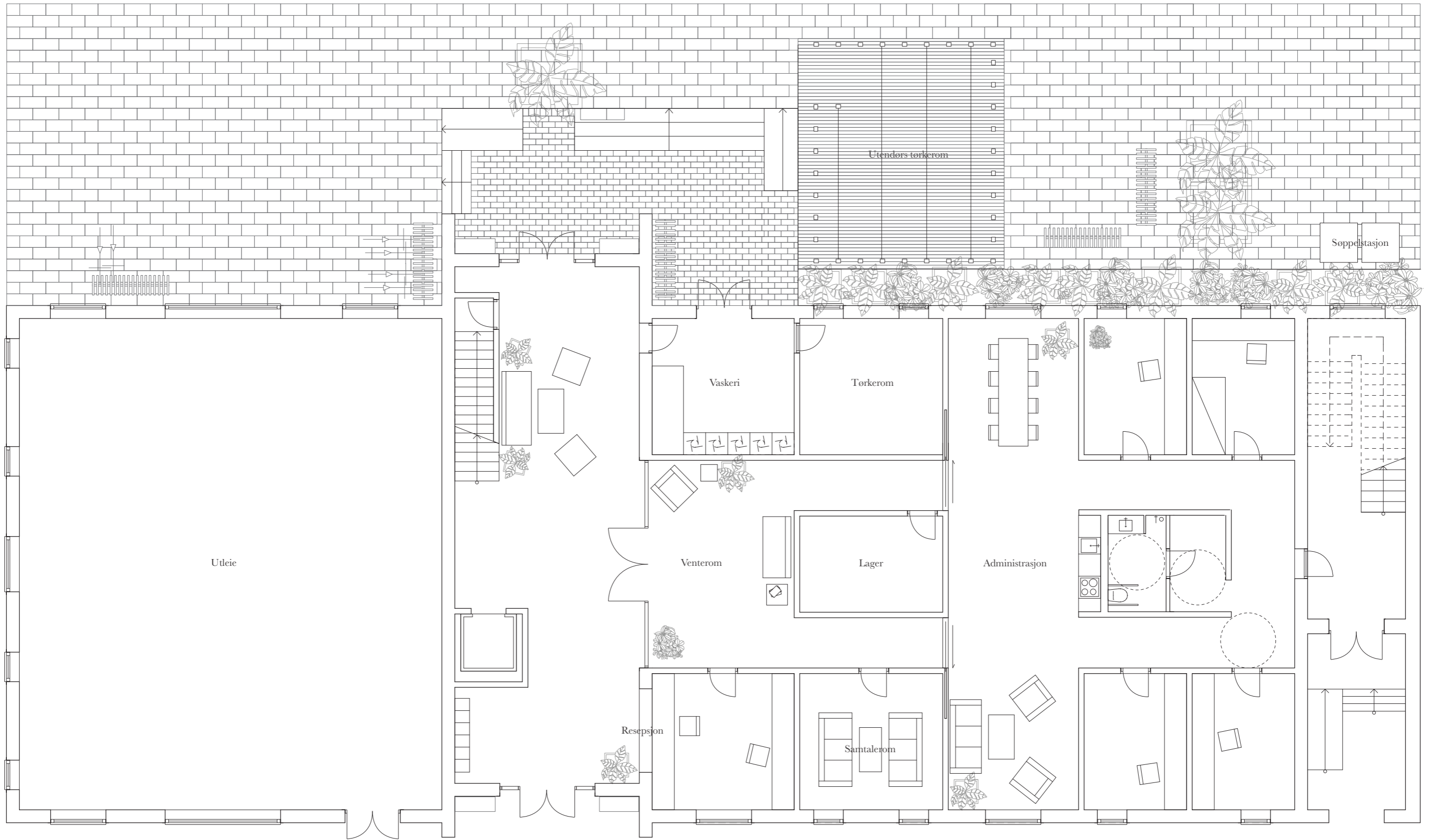
67 m²

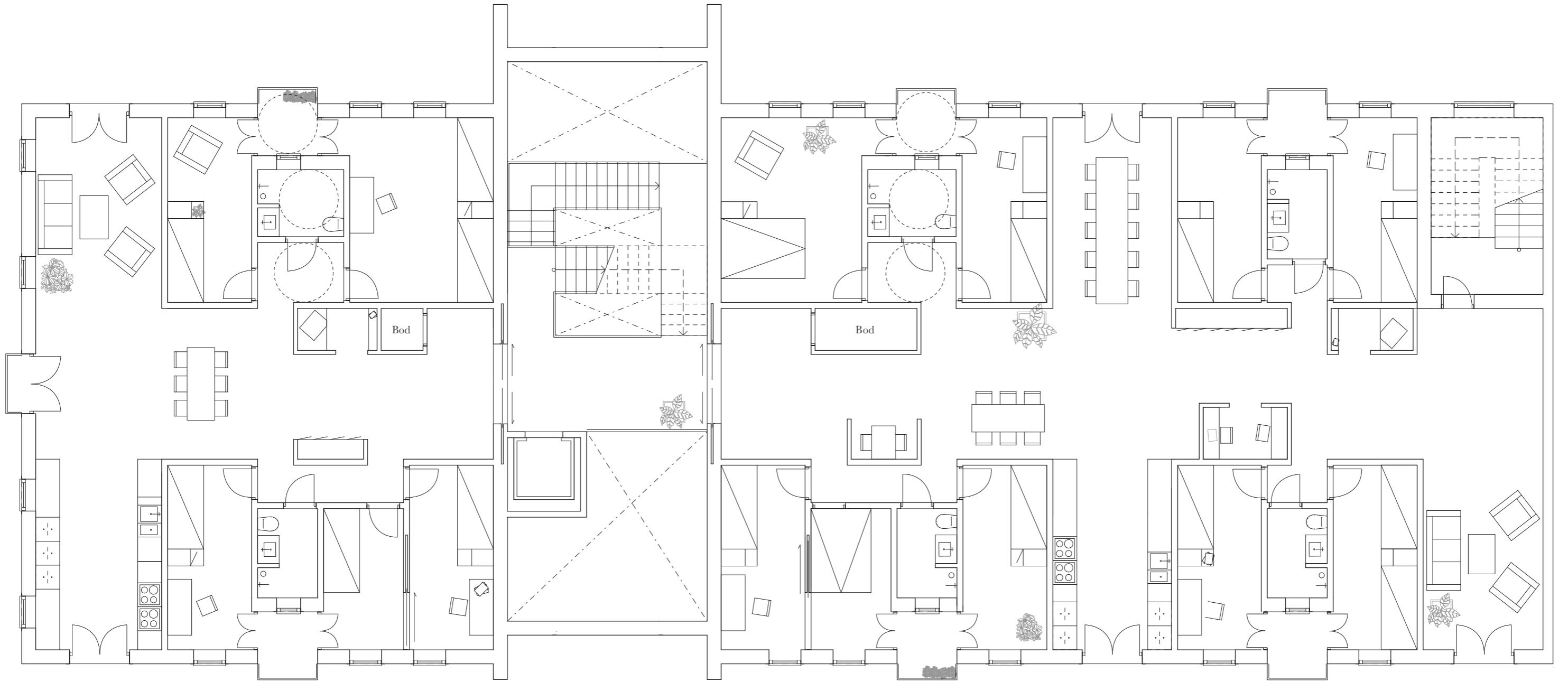

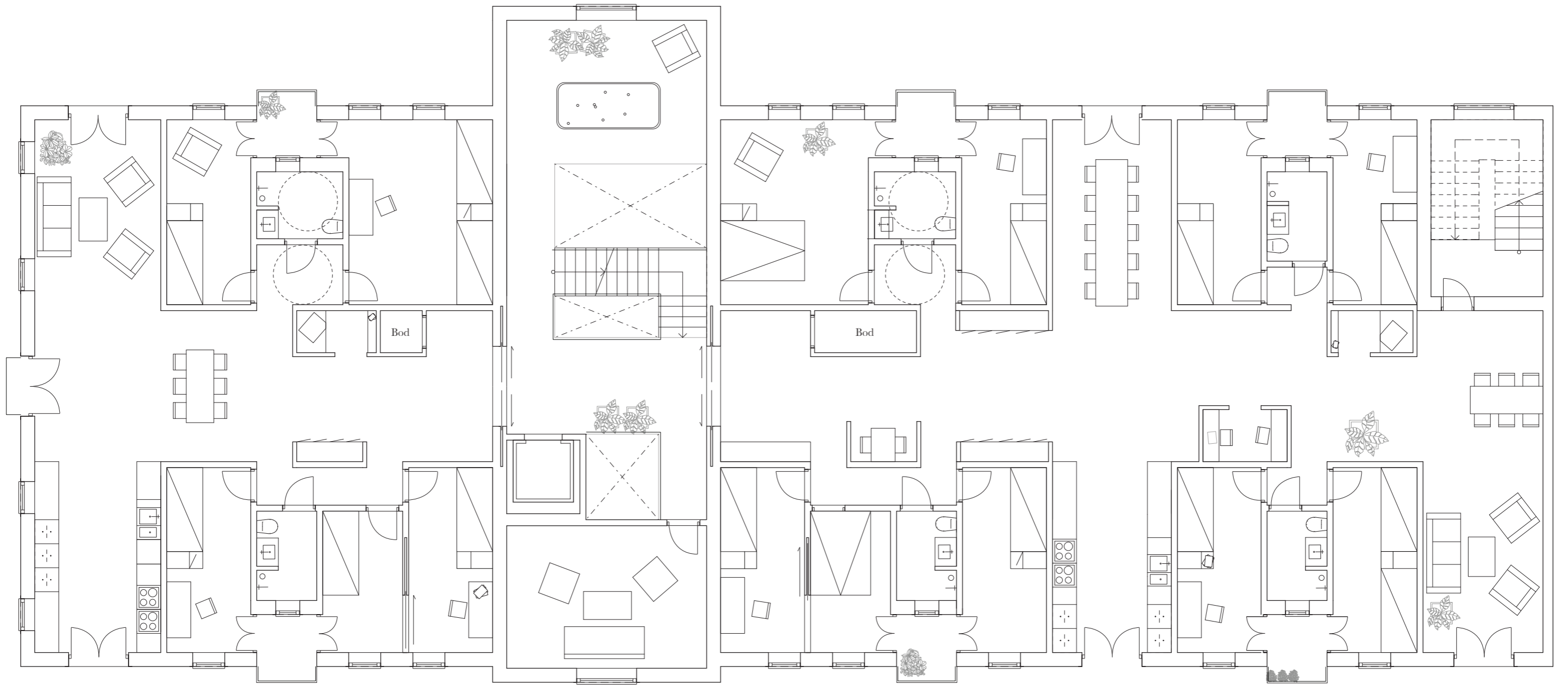
Stor familie

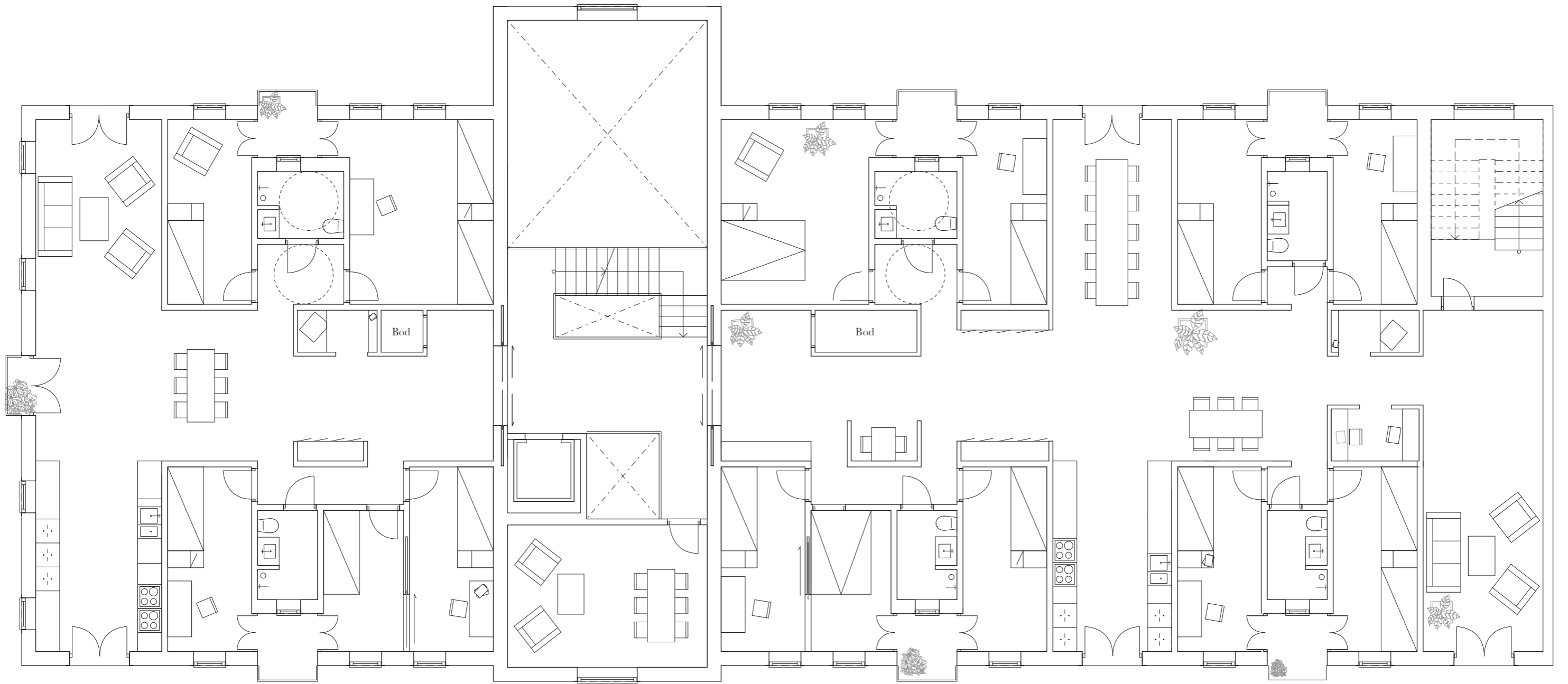

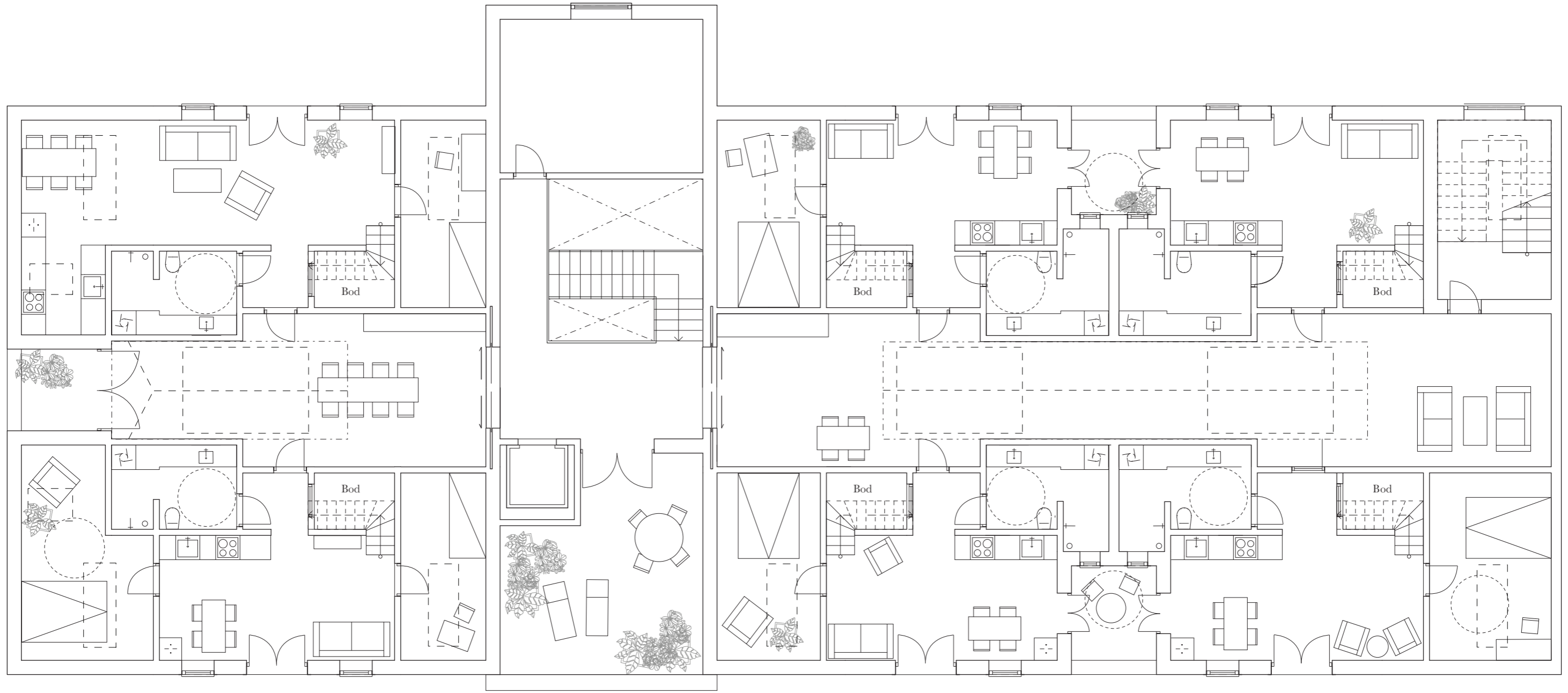
Venner

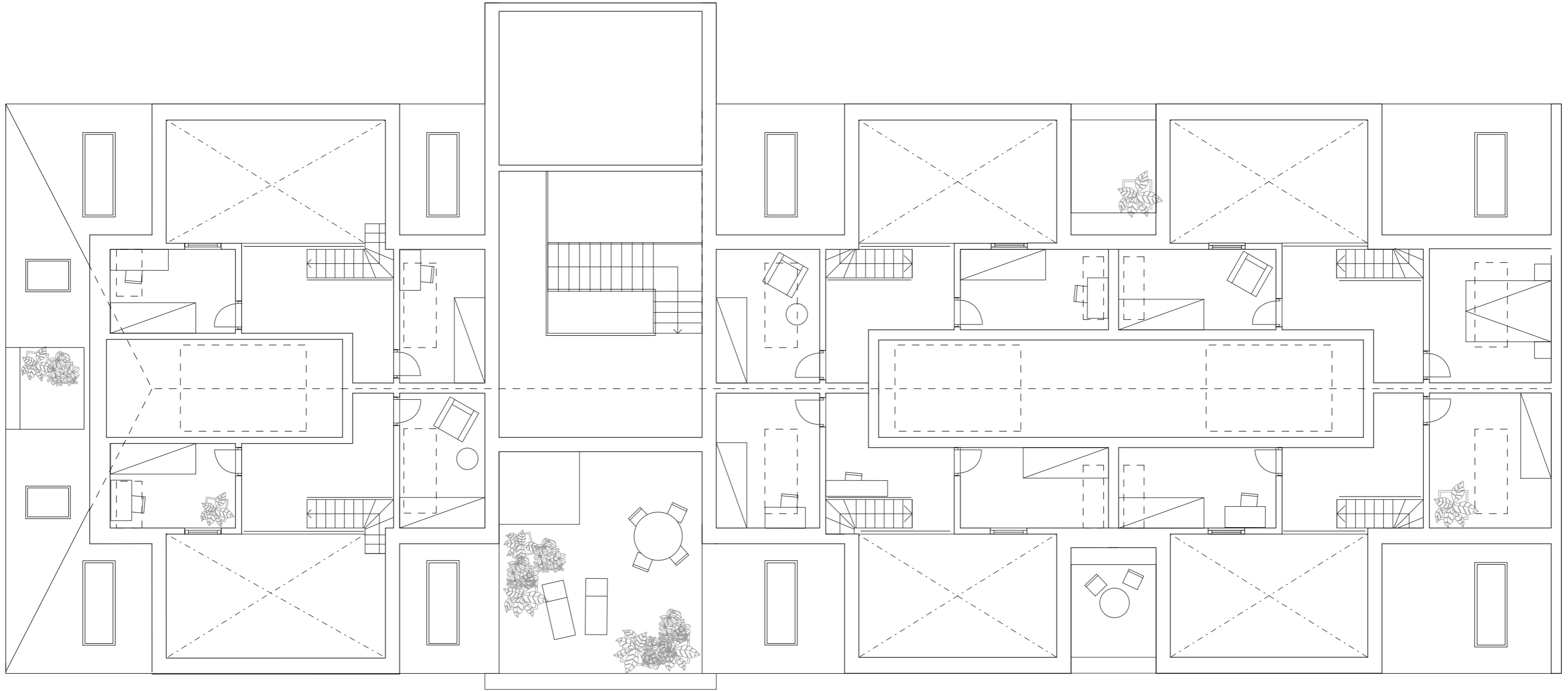

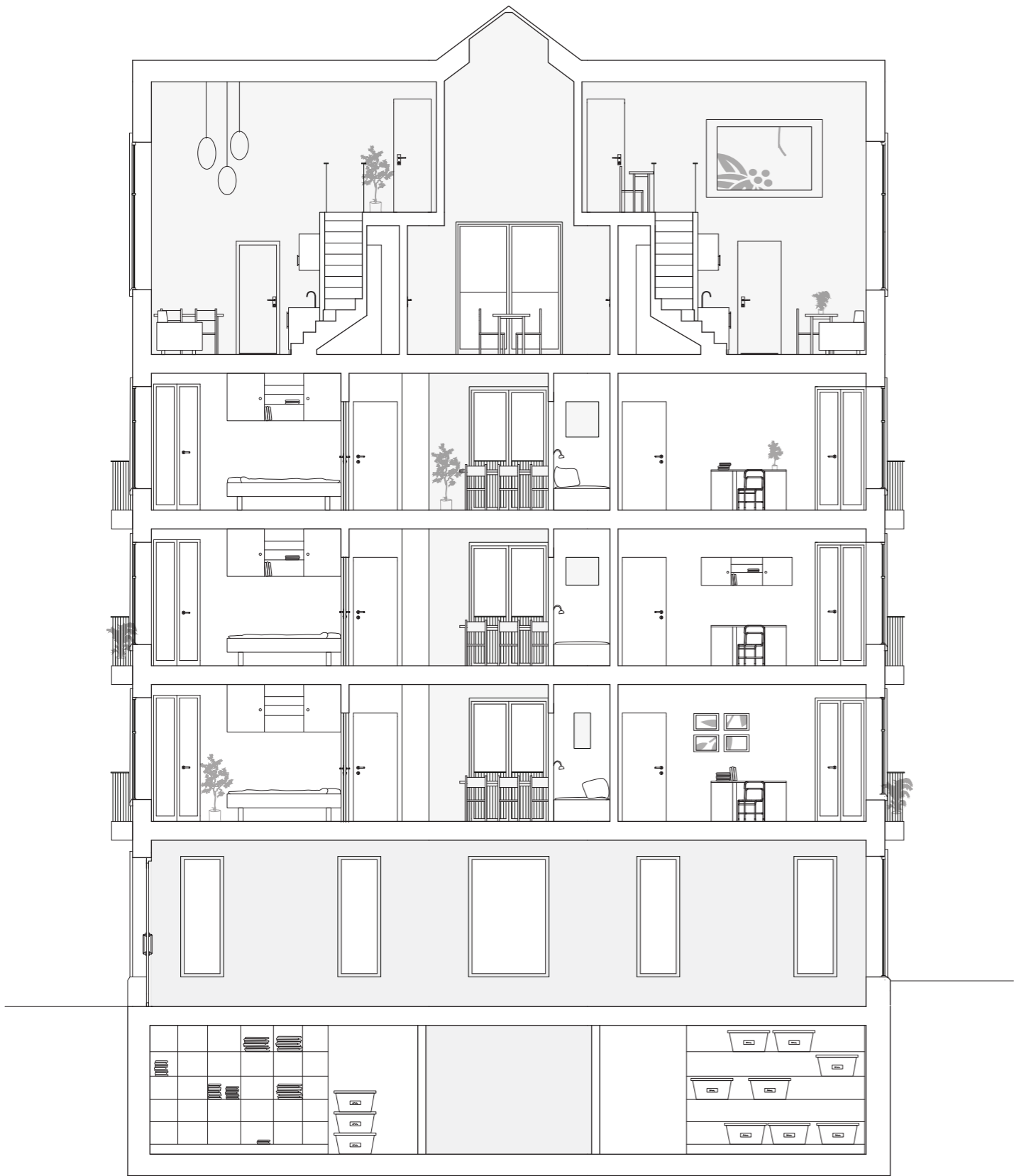

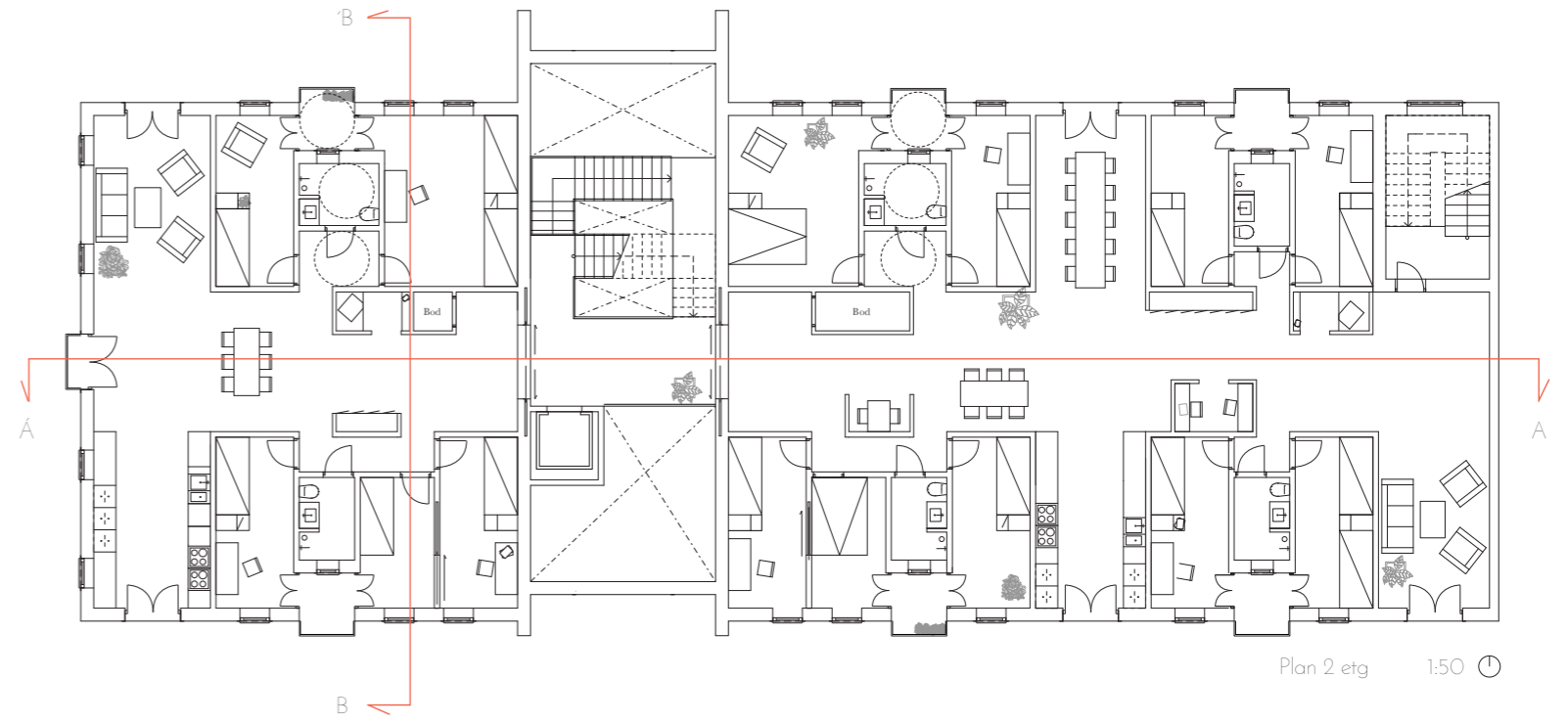

Snitt B-B

Plan 2 etg 1:50